

Juryleden: Luuk Eisema, Wybo Smids en Titia Huisman

Verantwoording

De jury is drie maal bijeen gekomen. De criteria die ten grondslag liggen aan de Piet van der Zee prijs richten zich op het Friese amateurtheater. De jury heeft tijdens de eerste bijeenkomst haar focus binnen deze criteria aangescherpt met de volgende aandachtspunten:

- Publieksbereik
- Historie
- Impact en Empowerment
- Structurele betekenis voor het amateurveld
- Kwaliteit
- Actualiteit
- Complexiteit
- Vernieuwende waarde

Vervolgens heeft zij een longlist opgesteld.

Tijdens de tweede bijeenkomst daar een shortlist uit samengesteld. De jury heeft de kandidaten uit de shortlist uitvoerig langs de totale criteria gehouden. De uiteindelijke beslissing is genomen tijdens de derde bijeenkomst op basis van de conclusie dat de winnaar van de Piet van der Zee prijs de combinatie van alle criteria ruimschoots doorstaat.

Want: de winnaar van deze prijs heeft de tijd genomen om haar publiek te vinden, door het leveren van constante kwaliteit, zowel in regie als in vormgeving als in uitvoering. En door het betrekken van vele, vele medewerkers. Dat alles met het doel: het maximale uit iedere medewerker halen. Daartoe heeft deze prijswinnaar geïnvesteerd in jeugd en jongeren, in het verkennen van achtergronden en context van de te spelen voorstellingen waardoor de voorstellingen een stevig gegronde invalshoek kregen. Er is geïnvesteerd in het publieksbereik door uitgekend gebruik te maken van social media en de bestaande culturele netwerken. Er is geïnvesteerd in vormgeving, in originaliteit en in inpassing in de natuurlijke omgeving waarbinnen de iepenloft producties zich afspeelden. En tot slot is er geïnvesteerd in financiën. Er wordt risico genomen, maar niet gegokt. Kortom, in deze winnaar komt alles samen wat de jury van de Piet van der Zee prijs 2025 belangrijk vindt: kwaliteit, durf, sociale cohesie, taal, impact en artistieke kwaliteit.

De Piet van der Zee prijs 2025 gaat naar toneelvereniging “Kom mar Op” uit Suawoude.

Juryrapport

Kom mar op! Een kleine vereniging met grote ambities!

Suawoude. Je rijdt er naar toe en dan houdt het op. Is dat zo? Suawoude is een plek waar water, land en wegen bij elkaar komen, zo kun je er ook naar kijken. Een plek waar dingen samenvallen, waar professionals en amateurs elkaar vinden, waar taal en dans elkaar versterken, waar enthousiasme besmettelijk blijkt.

Een dorp van 625 inwoners, een groep enthousiaste gedreven kartrekkers, kinderen, jongeren, en volwassen amateurspelers, trouwe donateurs, subsidienten en elke keer weer sponsors die het belang hiervan zien. Weten dat samen theater maken de boel bij elkaar brengt. Lef en besef. Dat is toneelvereniging “Kom mar op”.

Doel van deze vereniging is het versterken van Friestalich toneel in Suawoude en omgeving. Specifieker doel van de vereniging is: het maximale uit alle medewerkers halen. Er is geen instapcriterium, ieder op zijn eigen niveau. Verbinding is het sleutelwoord.

Dat is volgens de jury de essentie van Kom mar op. Mensen bewegen het maximale uit zichzelf te halen. Daarbij is de Friese taal leidend. Taal brengt ons samen, taal vormt een basis van je identiteit. Friestaliche theatervoorstellingen zijn niet alleen voor Friezen. Taal leeft en beweegt. In Suawoude wordt geprobeerd de taal als modern, laagdrempelig vervoermiddel van verbinding in het theater in te zetten. Ja, er wordt correct Fries gesproken en ja het is Fries van deze tijd. Taal doet er toe, een understatement dat niet alleen in de politiek geldt. Dat de voertaal van Friese toneelverenigingen daadwerkelijk nog altijd Fries is, is geen subsidiaire ingreep. Het is een diep geworteld besef van waar je vandaan komt, van de grond waarop je staat. Kom mar op werkt met dat besef.

Is de blik dan naar binnen gericht? Zit het daar met kranten dichtgeplakt?

Zeker niet.

Dat besef van het belang van taal dwingt niet: de socials van Kom mar Op zijn in het nederlands, gewoon omdat degene die dat verzorgt dat met grote inzet, maar nog niet in het Fries kan doen. Kom mar op staat middenin haar omgeving. Er zijn jongerengroepen, er zijn voorstellingen in het dorps huis en er wordt een rijke traditie van Iepenloftspullen gebouwd. Jongeren stromen door naar het volwassen toneel, sommigen ook naar het bestuur, en nemen zo steeds meer verantwoordelijkheid. Zo bouw je aan een nieuwe generatie die zich verbindt aan de verbinding.

En daarmee haalt Kom mar op het maximale uit zichzelf. De vereniging heeft de afgelopen jaren een enorme ontwikkeling doorgemaakt. Onder bezielende leiding van een regisseur met lef en een duidelijke visie op kwaliteit en artistieke waarde. Een regisseur die jongeren weet te inspireren, zodat het toneel leeft en groeit en bloeit. Van verhalenavonden in Junspraak naar het prachtig vormgegeven "Oera Linda" via "Op hoop van Zegen" en "Sil de strandjutter" naar "Parandello". Een voorstelling over een rondtrekkend circus dat verschillende dorpen (welke) aandeed in Friesland. Inclusief parade en circusworkshop die in elk van de dorpen opnieuw en anders werden georganiseerd met zo'n 200 vrijwilligers. Een megaklus waarbij heel veel mensen in beweging kwamen. Randprogrammering, ook bij Sil de Strandjutter, zorgt er voor dat dorp en bezoekers context van een voorstelling meekrijgen. Theater wordt dan niet alleen iets waar je naar kijkt, maar je draagt als bezoeker bij aan de uitvoering het theater. Als je naar de parade van Parandello stond te kijken, was je daarmee onderdeel van de hele beleving. We zien dit ook in het professioneel aanbod veranderen en het getuigt van lef dat een amateurvereniging hiermee experimenteert.

Het Iepenloftspul mag dan het meest in het oog springen, Kom mar op doet meer. Het is een goed geoliede organisatie, met verschillende afdelingen: jongeren, projecten, iepenloft en binnendoar voorstellingen, waarbinnen ook ruimte is voor incidentele projecten, die naast de voorstellingen worden gerealiseerd. Daarmee geeft de vereniging zichzelf de kans om op de actualiteit in te springen. Voorbeelden daarvan zijn: samenwerken met Amsterdamse kunstenaars en het meewerken aan de opening van de centrale as met "De Passant". Dat kan niet zonder een bijzonder gedreven bestuur en enthousiaste medewerkers.

Kom mar op is zich bewust van haar sociale functie in Suawoude en omgeving. Het gaat om samen. Dat geldt voor alle disciplines: decorbouwers, spelers, kostuumnaaisters, vrijwilligers die bij de voorstellingen hand en spandiensten verlenen. Er is altijd aandacht voor het sociale aspect, met een bakje koffie, met een praatje en met trots op het resultaat.

Met deze prijs wil de jury haar grote waardering uiten voor Kom mar Op als culturele en bindende actor, in een tijd waarin meningen ons uit elkaar drijven. Een tijd waarin een

terugtrekkende beweging veiligheid lijkt te bieden, is het juist zo belangrijk dat er mensen zijn die karrevrachten vol cultureel plezier neer durven te zetten. Dat er mensen zijn die anderen aansporen om het beste uit zichzelf te halen. Dat er mensen zijn die kinderen meenemen in het plezier van samen theater maken. In Kom mar Op eren we alle verenigingen die durven, die mensen betrekken en die amateurs verbinden met professionals.

Deze prijs is van belang. Het amateurtheatercircuit is in Fryslân van belang. Het zorgt voor cohesie in stad en op het platteland. Het zorgt voor Friese taalontwikkeling en het brengt talenten van naam voort die hun sporen in het theater uitstekend weten te verdienen. Er is geen artiest groot geworden zonder klein te zijn geweest. Interesse voor cultuur begint niet groot, het begint om de hoek. Omdat je moeder elk jaar speelt in de toneelvoorstelling, of omdat je opa altijd de decors timmert. Er zijn in Friesland meer dan 135 toneelverenigingen, koester ze. Deze prijs helpt daarbij.

Want er moeten mensen zijn die bellen blazen en weten van geen tijd, die zich kinderlijk verbazen over iets wat barst van mooiigheid. Die mensen moeten er zijn. (Toon Hermans)